

Dönem : 1

Toplantı : 2 **MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 313 e 3 ncü ek**

İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Sivas Milletvekili Güner Sarısözen'in, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifinin C. Senatosunca değiştirilen ve M. Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile M. Meclisi, C. Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 2/270; C. Senatosu 2/47) (M. Meclisi S. Sayısı : 313 e 2 nci ek, C. Senatosu S. Sayısı : 170)

(Not : C. Senatosu S. Sayısı : 170)

T. B. M. M. Karma Komisyonu

T. B. M. M. Karma

Komisyonu raporu

Esas No. : 2/270

Karar No. : 2

27 . 9 . 1963

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuz, 26 Eylül 1963 günü Birleşiminde İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Sivas Milletvekili Güner Sarısözen'in Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış münasebetlerini düzenlemesi hakkındaki kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosunca değiştirilip de Millet Meclisince bu değişik şekilleriyle benimsenmemiş olan 1 nci ve 5 nci maddelerini ele almış ve aşağıdaki hususları kararlaştırmıştır.

1. Komisyonumuz, bir taraftan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin en ehil üyelerinin Cumhuriyet Senatosu üyesi ve milletvekili farkı gözetmeksizin Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve benzeri Milletlerarası kurullarda Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil etmelerini sağlamak; diğer taraftan da, bu konularda Cumhuriyet Senatosu ile Millet Meclisi arasında devamlı bir ihtilâf konusu yaratmıyacak bir prosedür bulmak amacıyla, Avrupa Konseyi Üyesi olan İskandinav memleketlerinde uygulandığını istihbar eylediği bir sistemi kabul etmeyi uygun görmüştür.

2. Bu siteme göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri mensuboldukları siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu yâni aynı partinin Cumhuriyet Senatosu üyeleriyle milletvekillerinden kurulu müşterek grupu tarafından aday gösterilecekler ve adaylar mensuboldukları yasama meclisi başkanlığınca o yasama meclisinin genel kurulunun itilâna arz edilmekle seçilmiş sayılacaklardır.

Herbir siyasi parti grupuna ve siyasi parti grupu mensubu olmyanlara ayrılacak kontenjanlar, siyasi parti gruplarının öncelik hakkı saklı tutulmak kaydıyla, bunların Birleşik Toplantının boş üyelikler hariç üye tamsayısı içindeki yüzde oranına göre tesbit edilecektir.

3. Komisyonumuz, 5 nci maddeye ait Cumhuriyet Senatosu metninin 4 ncü fıkrası yapılan çağrılarının uzmanlığa ait bir nitelik taşıması takdirinde, çağrıya uyacak olan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin tesbitini, siyasi parti grupları ile siyasi parti grupu üyesi olmyanlarla danıştıktan sonra, yasama meclisleri başkanlarına bırakmıştır. Gerek yasama meclisleri başkanlarını tenkid ve ihtilâf konusu olabilecek bu gibi meselelerin dışında tutmak; gerek aslında siyasi parti grup-

larının yetkisi dâhiline girmemesi için hiçbir sebebolmayan bir konuda onların yetkisini kayıtlamamak bakımından, Komisyonumuz, bu fıkra hükmünü uygun bulmamış ve Cumhuriyet Senatosunca kabul edilmiş olan metni söz konusu fıkrasını çıkararak kabul etmiştir.

Bu vesileyle yasama meclisinin yabancı Devlet ve milletlerarası teşekküller temsilcilikleriyle resmî temaslارının, milletlerarası hukuk kaideleri gereğince ancak ve ancak Dışişleri Bakanlığı kañalıyle yapılabileceğı bilhassa belirtilir.

4. Genel kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

T. B. M. M.

Karına Komisyonu

Başkanı

Manisa

F. Alpiskender

Sözcü

İstanbul

C. Kırca

Kâtip

Sivas

G. Sarısözen

C. S. Tabî Üye

S. Karaman

C. S. Obşk. Seç. Üye

Â. Artus

Afyonkarahisar

A. Yılmaz

Malatya

A. Akşit

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkında Kanun Avrupa Konseyi Danışma Meclisi üyelikleri

MADDE 1. — 12 Aralık 1949 tarihli ve 5456 sayılı ve 21 Ocak 1953 tarihli ve 6022 sayılı kanunlarla onaylanmış olan 22 Mayıs 1951 tarihinde değiştirilmiş 5 Mayıs 1949 tarihli Avrupa Konseyi Statüsünün 25 ve 26 ncı maddeleri gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Avrupa Konseyi Danışma Meclisi üyeliğine seçilecek on Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesinin yedisi Millet Meclisince milletvekilleri arasından ve üçü de Cumhuriyet Senatosunca Cumhuriyet Senatosu üyeleri arasından seçilir.

Her Meclisten seçilecek olanların tesbitinde o Mecliste mevcut siyasi parti gruplarının o Meclisin - boş üyelikler hariç - üye tamsayısının içinde - ki yüzde oranları esastır. - Bu oranların uygulanması sonucunda her Mecliste siyasi parti grupları kendilerine düşen yer kadar aday gösterebilirler. Bu adaylar, o Meclisin Genel Kurulunun bilgisine sunulmakla seçilmiş sayılırlar. Söz konusu oranların uygulanması sonucunda, o Meclisten seçilecek olanların sayısı dolmamışsa, açık kalan yerlere, aynı Meclisin geri kalan üyelerinden aday

CUMHURİYET SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Yasama Meclislerinin Dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkında Kanun Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve Benzeri Kurullar üyelikleri

MADDE 1. — a) Yasama Meclisleri dış münasebetlerinin düzenlenmesi maksadiyle çeşitli kurullara katılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri Yasama Meclislerince:

1. 12 Aralık 1949 tarihli ve 5456 sayılı ve 21 Ocak 1953 tarihli ve 6022 sayılı Kanunlarla onanmış olan 22 Mayıs 1951 tarihli Andlaşma ile değiştirilmiş 5 Mayıs 1949 tarihli Avrupa Konseyi Statüsünün 25 ve 26 ncı maddeleri gereğince Avrupa Konseyi Danışma Meclisince seçilecek on üyenin dördü Cumhuriyet Senatosu üyeleri arasından ve altısı da Milletvekilleri arasından,

2. Milletlerarası andlaşmalar uyarınca kurulup bir milletlerarası hukuk tüzel kişisinin organı niteliğini taşıyan veya taşımayan ve yasama organı üyelerinden kurulan milletlerarası çeşitli kurullara katılacak üyelerin % 40 ı Cumhuriyet Senatosu üyesi arasından ve % 60 şı da Milletvekilleri arasından seçilirler.

b) Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisince seçilecek olanların tesbitinde, siyasi parti gruplarının ve siyasi parti grubu mensubu olmayanların her bir yasama meclisinin - boş

T. B. M. M. KARMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve benzeri kurullar üyelikleri

MADDE 1. — 21 Ocak 1953 tarihli ve 6022 sayılı Kanunla onanan 22 Mayıs 1951 tarihli Anlaşma ile değiştirilmiş 12 Aralık 1949 tarihli ve 5456 sayılı Kanunla onanan 5 Mayıs 1949 tarihli Avrupa Konseyi Statüsünün 25 ve 26 ncı maddeleri gereğince, Avrupa Konseyi Danışma Meclisine ve diğer milletlerarası anlaşmalar uyarınca kurulup bir milletlerarası hukuk tüzel kişisinin organı niteliğini taşıyan veya taşımayan ve yasama organları üyelerinden kurulan milletlerarası kurullara katılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, mensuboldukları siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu tarafından aday gösterilirler. Bu adaylar, Cumhuriyet Senatosu üyesi iseler Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun; milletvekili iseler Millet Meclisi Genel Kurulunun bilgisine ilgili Meclisin Başkanlığınca sunulmakla seçilmiş sayılırlar.

Her bir siyasi parti grupuna ve siyasi parti grubu mensubu olmıyanlara düşen sayı, bunların - boş üyelikler hariç - Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı üye tamsayısı içindeki yüzde oranlarına göre, Millet Meclisi Başkanlık Divanınca tesbit edilir; siyasi parti gruplarının öncelik hakları her halde saklıdır. Bu sayı ve oranlara, siyasi parti grupları ve siyasi parti grubu mensubu olmıyanlar, ilânından itibaren üç gün içinde itiraz edebilirler. Bu itirazlar, aynı Divan tarafından kesin olarak karara bağlanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısında siyasi parti grubu mensubu olmıyan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine ayrılmış olan sayının Cumhuriyet Senatosu üyeleriyle milletvekilleri arasında bölüşülmesi, Birleşik Toplantıda mevcut siyasi parti grubu mensubu olmıyanlardan Cumhuriyet Senatosu üyesi olanların ve milletvekili olanların sayılarının ayrı ayrı birleşik toplantıdaki siyasi parti grubu mensubu olmıyanların toplamına nisbet edilmesiyle bulunacak yüzde oranlarının, bunlar için ayrılmış olan sayıya uygulanması suretiyle olur.

Siyasi parti grubu mensubu olmıyanların seçimi mensubu oldukları yasama meclisinde yapılır. Bu seçim için adayların nasıl gösterileceği ve seçimin nasıl yapılacağı her bir yasama meclisinin kendi içtüzüğüyle düzenlenir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

olanlar arasından Genel Kuruldan gizli oyla seçim yapılır.

2 nci fıkrada yer alan esaslar, statünün 25 nci maddesinin (c) bendi gereğince seçilecek yedek üyeler için de uygulanır.

Bir yedek üye, ancak, kendisiyle aynı siyasi parti grubuna mensubolan bir asıl üyenin yerini alabilir; ilgili siyasi parti grubu adına feragatte bulunmuş olması hali saklıdır.

Bu maddede yer alan esasların her bir mecliste uygulanması içtüzüklerle düzenlenir.

Yabancı parlâmentolara resmî ziyaretler

MADDE 5. — Yabancı parlâmentolardan Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan resmî ziyaret çağrılarında uyup uymamak konusunda karar Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu genel kurullarında ayrı ayrı alınır. Her iki Meclis çağrıya uyma kararı verirse, çağrının kabul olduğu, Millet Meclisi Başkanlığınca usulüne göre çağrı sahibine duyurulur.

Çağrıya uyulacaksa, çağrılan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi sayısının yüzde altmışbeşi kadar milletvekili Millet Meclisince ve yüzde otuzbeşi kadar Cumhuriyet Senatosu üyesi de Cumhuriyet Senatosunca seçilir.

Bu heyetlere Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanlarının aralarında anlaşarak tesbit edecekleri Millet Meclisi veya Cumhuriyet Senatosu Başkan veya Başkanvekillerinden birisi katılır. Bu zat, aynı zamanda heyetin Başkanıdır.

Her iki Mecliste seçim 3 nci fıkraya göre

C. Senatosunun kabul ettiği metin

üyelikler hariç - üye tamsayısı içindeki yüzde oranları esastır.

c) Bu oranların uygulanması sonucunda her meclisteki siyasi parti grupları ve aralarında yapacakları özel istişare ile siyasi parti grubu mensubu olmıyanlar kendilerine düşen yer kadar aday gösterirler. Bu adaylar kendi yasa meclislerinin genel kurullarının bilgisine sunulmakla seçilmiş sayılırlar.

e) Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve diğer kurulların yedek üyelikleri içinde yukarıdaki fıkralar uyarınca seçim yapılır. Aynı siyasi parti grubuna mensup bir asıl üyenin yerini ancak aynı gruba mensup bir yedek üye ve siyasi parti grubu mensubu olmıyan bir asıl üyenin yerini de ancak aynı vasıftaki bir yedek üye alabilir. Son fıkra uyarınca yapılmış olan feragatler saklıdır.

d) Bir siyasi parti grubunun veya siyasi parti grubu mensubu olmıyanların kendilerine düşen asil ve yedek üyeliklerden, bir diğer siyasi parti grubu veya siyasi parti grubu mensubu olmıyan belli bir Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi lehine seçim sonuçları kesinleşmeden feragat etmesi mümkündür.

Yabancı parlâmentolardan resmî ziyaretler

MADDE 5. — Yabancı parlâmentolardan Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan resmî ziyaret davetlerine uyup uymamak konusunda karar Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel Kurullarında ayrı ayrı alınır. Her iki Meclis davete uyma kararı verirse, davetin kabul olduğu Millet Meclisi Başkanlığınca diplomatik yoldan davet sahibine duyurulur.

Davete uyulacaksa 1 nci maddeye göre seçim yapılır.

Yabancı parlâmentolardan Cumhuriyet Senatosuna ve Millet Meclisine ayrı ayrı yapılacak ziyaret davetlerine uyup uymamak konusunda karar ilgili Meclis Genel Kurulunda alınır. İlgili Meclisin Genel Kurulu davete uyma kararı verirse davetin kabul olduğu o Meclis Başkanlığınca diplomatik yoldan davet sahibine duyurulur.

Davetler uzmanlığa ait bir nitelik taşıdığı takdirde Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi

T. B. M. M. Karma Komisyonu değiştirişi

1 nci fıkrada söz konusu Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve diğer kurulların yedek üyelikleri için de yukardaki fıkralar uyarınca seçim yapılır. Aynı siyasi parti grupuna mensup bir asıl üyenin yerini ancak aynı gruba mensup bir yedek üye ve siyasi parti grubu mensubu olmıyan bir asıl üyenin yerini de ancak aynı vasıftaki bir yedek üye alabilir; son fıkra uyarınca yapılmış olan feragatler saklıdır.

Bir siyasi parti grubunun veya siyasi parti grubu mensubu olmıyanların kendilerine düşen asıl veya yedek üyeliklerden bir diğer siyasi parti grubu veya siyasi parti grubu mensubu olmıyan belli bir Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi lehine, seçim sonuçları kesinleşmeden önce feragat etmesi mümkündür.

Yabancı parlâmentolara resmî ziyaretler.

MADDE 5. — Yabancı parlâmentolardan Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan resmî ziyaret dâvetlerine uyup uymamak konusunda karar, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi genel kurullarında ayrı ayrı alınır. Her iki Meclis dâvete uyma kararı verirlerse, dâvetin kabul olunduğu Millet Meclisi Başkanlığınca diplomatik yoldan dâvet sahibine duyurulur.

Dâvete uyulacaksa, 1 nci madde uyarınca seçim yapılır.

Yabancı parlâmentolardan Cumhuriyet Senatosuna veya Millet Meclisine ayrı ayrı yapılacak ziyaret dâvetine uyup uymamak konusunda karar, ilgili meclisin genel kurulunda alınır. İlgili meclisin genel kurulu dâvete uyma kararı verirse, dâvetin kabul olunduğu, o Meclisin Başkanlığınca diplomatik yoldan dâvet sahibine duyurulur.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

heyete katılacak olanların hangi siyasi parti gruplarına mensub oldukları dikkate alınarak, 1 nci maddenin 2 nci fıkrasındaki esaslara göre yapılır.

C. Senatosunun kabul ettiği metin

si Başkanları meclislerdeki siyasi parti grupları başkanlarının ve siyasi parti grubu mensubu olmaları da görüşlerini almak suretiyle, davetin mahiyetine göre bir uzmanlık listesi hazırlar. Bu liste Meclisler Başkanlıklarınca ayrı ayrı Genel Kurullarının bilgisine sunulur.

